

NUNC DIMITTIS

estudis dedicats al professor Antoni Ferrando

Vicent J. Escartí, ed.

VICENT J. ESCARTÍ, ed.

NUNC DIMITTIS

ESTUDIS DEDICATS AL PROFESSOR
ANTONI FERRANDO

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

COMITÉ CIENTÍFIC

Anna Maria Babbi (Università degli Studi di Verona),
Nancy de Benedetto (Università degli Studi di Bari - Aldo Moro),
Joan Borja (Universitat d'Alacant), Enric Bou (Università Ca' Foscari di Venezia),
Júlia Butinyà (UNED), Teresa Cabré (Universitat Pompeu Fabra),
Anna Maria Compagna (Università degli Studi di Napoli - Federico II),
Gabriel Ensenyat (Universitat de les Illes Balears), Lluís Gimeno Betí (Universitat Jaume I),
Giuseppe Grilli (Università degli Studi Roma 3),
Joan Peytaví Deixona (Universitat de Perpinyà - Via Domitia), Ramon Pinyol (Universitat de Vic),
Núria Puigdevall (Università degli Studi Suor Orsola Benincasa),
Josep Martines (Universitat d'Alacant), Vicent Martines (Universitat d'Alacant),
Patrizio Rigobon (Università Ca' Foscari di Venezia),
Valentina Ripa (Università degli Studi di Salerno), Pep Valsalobre (Universitat de Girona).

Aquesta publicació no pot ser reproduïda, ni totalment ni parcialment, ni enregistrada en, o transmesa per, un sistema de recuperació d'informació, en cap forma ni per cap mitjà, sia fotomecànic, fotoquímic, electrònic, per fotocòpia o per qualsevol altre, sense el permís previ de l'editorial.

© Dels textos: els autors, 2019

© D'aquesta edició: Publicacions de la Universitat de València, 2019

Coordinació editorial: Maite Simon

Maquetació: Inmaculada Mesa

Coberta:

Il·lustració: Enric d'Alemanya amb els seus estudiants a la Universitat de Bolonya
(Laurentius de Voltolina, miniatura del *Liber ethicorum des Henricus de Alemannia*,
finals del s. XIV)

Disseny: Celso Hernández de la Figuera

ISBN: 978-84-9134-370-7

Dipòsit legal: V-1759-2019

Impressió: La Imprenta Comunicación Gráfica S.L.

INDEX

PRESENTACIÓ: El mestratge d'Antoni Ferrando, <i>per Vicent J. Escartí</i> .	15
Antoni Ferrando Francés, apunt biogràfic i trajectòria filològica, <i>per Mireia Ferrando Simón</i>	23

PRIMERA PART

Reflexions sobre l'obra d'Antoni Ferrando

Antoni Ferrando i la tasca de P. Fabra, F. de B. Moll i M. Sanchis Guarner <i>Emili Casanova</i>	83
Els parlants i les llengües <i>Josep Maria Nadal</i>	93
Ferrando i el model de llengua: aportacions des de la Història de la llengua <i>Joan Rafael Ramos</i>	125
Els estudis d'Antoni Ferrando sobre llengua i literatura catalanes de l'edat moderna (i el debat sobre la superioritat del català occidental) <i>Albert Rossich</i>	147
Antoni Ferrando i <i>Saó</i> <i>Rafael Roca</i>	165

SEGONA PART

Estudis en homenatge a Antoni Ferrando

Treves d'Abū Zayd amb Jaume I al <i>Llibre dels feits</i> <i>Carme Barceló i Ana Labarta</i>	187
Sobre l'origen del nom de pila <i>amparo</i> > <i>ampar/empar</i> a València <i>Emili Casanova</i>	203

Les unitats estilístiques de Joan Roís de Corella (1435-1497), elements caracteritzadors d'estil	
<i>Maria Conca i Josep Guia</i>	223
L'obra poètica del pintor Joan Collado (1731-1767)	
<i>Vicent Josep Escartí</i>	261
El llegat de les donzelles. Reflexions sobre l'estructura del sistema vocàlic valencià	
<i>Jesús Jiménez</i>	277
Aportacions de la premsa valenciana del segle XIX a la lexicografia històrica catalana. <i>El Mole</i> (1837-1870)	
<i>Joaquim Martí Mestre</i>	295
Convergències i divergències entre renaixencistes valencians i catalans al voltant de la llengua i la identitat (1858-1906)	
<i>Adrià Martí-Badia</i>	319
Les poetes de Carles Ros. (Amb unes notes sobre l'ús del sonet a la València del primer Set-cents)	
<i>Eulàlia Miralles i Verònica Zaragoza</i>	333
Les bases històriques i metodològiques de la historiografia lingüística valenciana	
<i>Miquel Nicolás</i>	365
Sobre poesia i poètica. Notes de literatura comparada	
<i>Jaume Pérez Montaner</i>	387
<i>Car puys que axí és, yo só prest: les conjuncions causals en el Curial e Güelfa</i>	
<i>Manuel Pérez Saldanya i Anna Pineda</i>	401
La Gramàtica històrica com a exponent de la Història de la llengua. Els valors semàntics del pronom adverbial <i>en</i> en català antic	
<i>Josep E. Ribera</i>	431
La identitat del poeta Francesc Ferrer (València, ca. 1400-1462)	
<i>Mateu Rodrigo Lizondo</i>	451
Alguns apunts sobre l'oració en els sermons de sant Vicent Ferrer	
<i>Josep E. Rubio</i>	497

Història, ficció i discurs literari. A propòsit d'uns relats de J. F. Mira <i>Vicent Salvador</i>	511
Les perífrasis modals catalanes: prescripció i descripció <i>Andreu Sentí</i>	525
Curial contra els lleons, en un «corral» de Tunis. Sobre la concurrència d'un infant de Castella i un Cardona català en la ficció curialesca <i>Abel Soler</i>	563
L'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana i el mestratge de Josep Lluís Bausset <i>Santi Vallés</i>	581

EL LLEGAT DE LES DONZELLES

Reflexions sobre l'estructura del sistema vocàlic valencià

Jesús Jiménez
Universitat de València

Altra raó done Pere Anton Beuter per lo ser restada en València la llengua catalana, que diu que per cert número de donzelles que allà foren portades de Lleida per a poblar la ciutat, se començà la llengua catalana, per ço que les criatures més aprenen de les mares que no dels pares.

(C. DESPUIG, *Col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa*,
apud Ferrando 1986: 85)

1. INTRODUCCIÓ: SISTEMES VOCÀLICS TÒNICS I ÀTONS

Com és ben sabut, la diferència bàsica entre els sistemes vocàlics del català i del castellà és la presència d'un nombre major d'unitats en l'inventari del català en posició tònica, que inclou, a més de les vocals /i, e, a, o, u/ del castellà, les dues vocals mitjanes obertes /ɛ/ i /ɔ/. En posició àtona, la varietat oriental

NOTA: Aquest treball forma part del projecte FFI2016-76245-C3-3-P (www.ub.edu/GEVAD), finançat per l'Agència Estatal de Investigació (AEI) i pel FEDER; del grup consolidat 2014SGR918 (www.ub.edu/GEV), finançat per la Generalitat de Catalunya, i del grup GIUV2013-137, de la Universitat de València. Agraïsc els comentaris i suggeriments de Maria-Rosa Lloret i Manuel Pérez Saldanya.

- (2011): «Efectes accentuals i sil·làbics sobre la distribució de les vocals mitjanes en català central», dins M.-R. Lloret, C. Pons (eds.): *Noves aproximacions a la fonologia i la morfologia del català. Volum d'homenatge a Max W. Wheeler*, Alacant, IIFV, pp. 405-426.
- MIGLIORINI, B. (1945): *Pronunzia fiorentina o pronunzia romana?*, Florència, Sansoni.
- (1990): *La lingua italiana nel Novecento*, Florència, Le Lettere.
- MORAN, J.; M. BATLLE, J. A. RABELLA (2002): *Topònims catalans: etimologia i pronúncia*, Barcelona, PAM.
- NADEU, M.; M. E. L. RENWICK (2016): «Variation in the lexical distribution and implementation of phonetically similar phonemes in Catalan», *Journal of Phonetics*, 58, pp. 22-47
- PEOF = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1999 [1a ed. 1990]): *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica*, reimpressió de la 3a ed., corregida, Barcelona, IEC. [Disponible en línia a <<http://www.iec.cat>>.]
- PÉREZ SALDANYA, M.; T. VALLÈS (2005): «Catalan morphology and low-level patterns in a network-model», *Catalan Journal of Linguistics*, 4, pp. 199-223.
- PI-MALLARACH, J. (1997): *L'obertura de les vocals mitjanes en una mostra de neologismes del català*, Bellaterra, UAB, tesi doctoral.
- PONS-MOLL, C. (2014): «Prestressing suffixes in Catalan. A challenge for OT-CC with optimal interleaving?», Treball presentat a la 11th Old World Conference in Phonology, Leiden University.
- (2015): «Comentaris a 'Regularitat i excepcions en fonologia: les reduccions vocàliques' de Joan Mascaró», dins M.-R. Lloret, C. Pons-Moll, E. Bosch-Roura (eds.): *Clàssics d'ahir i d'avui en la gramàtica del català*, Barcelona, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, pp. 71-101.
- PRINCE, A.; P. SMOLENSKY (2004 [1993]): *Optimality theory. Constraint interaction in generative grammar*, Malden/Oxford/Carlton, Blackwell.
- QUILIS, A.; M. ESGUEVA (1983): «Realización de los fonemas vocálicos españoles en posición fonética normal», dins M. Esgueva, M. Cantarero (eds.): *Estudios de fonética*, vol. I, Madrid, CSIC, pp. 159-252.
- RECASENS, D. (2017): *Fonètica històrica del català*, Barcelona, IEC.
- RIBES, A. (2018): *Estudi acústic del sistema vocàlic del parlar de Benissa*, UV, treball final de Grau.
- SABORIT, J. (2009): *Millorem la pronúncia*, València, AVL.
- SANCHIS GUARNER, M. (1993 [1950]): *Gramàtica valenciana*, edició a cura d'Antoni Ferrando, Barcelona, Alta Fulla.
- SARAGOSSÀ, A. (1997): «Sobre les causes de les pronúncies del nom de la capital valenciana», dins E. Casanova (ed.): *Actes del IV Col·loqui d'Onomàstica Valenciana. XXI Col·loqui de la Societat d'Onomàstica*, Paiporta, Denes, pp. 1025-1039.
- (2017): «¿Com convé escriure el nom del cap i casal (València o Valéncia)?», UV, manuscrit.
- WHEELER, M. W. (2005): *The phonology of Catalan*, Oxford, Oxford University Press.